

บันทึก

เรื่อง หรือปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๕๕ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘
แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖
(กรณีรถยนต์ชื่อ “สมคิดรุ่งโรจน์” ลากจูงเรือลำเลียงบรรทุกทุกขนาดเกิน
กว่า ๓๕ ตัน จะเดินในทางเดินเรือสายตะวันออกหรือสายตะวันตก)

กรมเจ้าท่าได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๕๐๑/๖๖๘๐ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ ถึง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า กรมเจ้าท่าประสบปัญหาในการพิจารณาเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติตามมาตรา ๕๕ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘^๑ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำ
ไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ โดยมีสาระสำคัญในปัญหาที่จะขอหารือดังนี้

๑. ได้เกิดกรณีพิพาทขึ้นระหว่างฝ่ายหนึ่งคือ เรือยนต์เล็กลำน้ำชื่อ “สมคิด
รุ่งโรจน์” ซึ่งได้ลากจูงเรือลำเลียงบรรทุกกากน้ำตาล (ของเหลว) จำนวน ๖ ลำ ขนาดเกินกว่า ๓๕
ตัน โดยใช้ทางเรือเดินสายตะวันออก กับฝ่ายหนึ่งคือเรือกำปั่นยนต์ต่างประเทศชื่อ “พันธุเลียว”
ซึ่งกลับลำในทางเรือเดินสายตะวันออก และเกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุให้เรือที่ถูกเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์”
ลากจูงมา จำนวน ๓ ลำ ท้ายพ่วงจูงล่ม

๒. ปัญหาที่เกิดขึ้นมีว่าเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” ซึ่งเดินในทางเดินเรือสายตะวันออก
ปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ หรือไม่
โดยเฉพาะจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕๕ หรือมาตรา ๕๗ หรือมาตรา ๕๘

^๑มาตรา ๕๕ เรือกำปั่นไฟทุกขนาด (นอกจากที่ไว้ในมาตรา ๕๘) และเรือกำปั่นใบทุก ๆ
อย่างที่มีขนาดเกินกว่าห้าสิบตัน เมื่อขึ้นล่องในลำแม่น้ำต้องเดินในทางเรือเดินสายตะวันออก เว้นไว้แต่เมื่อมี
เหตุจำเป็น หรือเพื่อจะเข้าจอดหรือออกจากท่าหรือฝั่ง จึงเดินนอกสายนั้นได้

และบรรดาเรือที่วั้นนี้ ต้องเดินโดยซ้ายที่สุดที่พอสมควรแก่การเดินเรืออย่างระวัง และเพื่อ
ป้องกันอันตรายแก่เรือ และอันตรายที่อาจเกิดจากละลอกคลื่นของเรือนั้น

มาตรา ๕๗ บรรดาเรือใบขนาดต่ำกว่าห้าสิบตันและเรือทุกอย่างนอกจากได้กล่าวไว้ในมาตรา
๕๕ นั้น ต้องเดินในทางเรือเดินสายตะวันตก

มาตรา ๕๘ บรรดาเรือกำปั่นไฟที่จูงเรืออื่นที่มีขนาดต่ำกว่าสามสิบห้าตันเกินกว่าลำหนึ่งขึ้น
ไป ต้องเดินในทางเรือเดินสายตะวันตก

ห้ามมิให้เรือกำปั่นลำใด จูงเรือกำปั่น หรือเรืออย่างอื่นในเขตท่ากรุงเทพฯ มากล้าจนเกินกว่า
กำลังของเรือกำปั่นไฟลำนั้น จะจูงไปได้ระยะทางชั่วโมงละสองไมล์เป็นอย่างน้อย และห้ามมิให้เรือกำปั่นไฟลำ
ใดที่จูงเรืออยู่นั้น เดินไปโดยระยะทางเกินกว่าชั่วโมงละหกไมล์ในเวลาทวนน้ำ หรือเดินเร็วกว่าชั่วโมงละสี่ไมล์ใน
เวลาตามน้ำ

ห้ามเป็นอันขาดมิให้จูงเรือเล็กเกินกว่าคราวละสามสิบสองลำเป็นอย่างมากและห้ามมิให้เรือ
ที่ถูกจูงนั้นผูกเทียบซ้อนลำกันเกินกว่าดับละสี่ลำ

๓. ในทางพิจารณาเบื้องต้น นาวาตรีสุพร เจริญสุข เจ้าพนักงานตรวจท่ามีความเห็นว่า เรือที่ถูกงุมมีขนาดเกินกว่า ๓๕ ตัน จึงไม่อยู่ในข้อห้ามที่จะต้องเดินในทางเดินเรือสายตะวันตกตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยพุทธศักราช ๒๔๕๖ ทางเรือเดินของเรือฟางจึงถูกต้องตามกฎหมาย

๔. กองนาร่องได้ขอให้ฝ่ายกฎหมายพิจารณาว่า ความเห็นของเจ้าพนักงานตรวจท่าถูกต้องหรือไม่ โดยกองนาร่องมีความเห็นว่า การตีความของเจ้าพนักงานตรวจท่าเป็นการตีความโดยใช้กับตัวบทกฎหมายเพียงมาตราเดียวต่อข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพราะข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหานี้ความจริงปรากฏว่า เรือลากจูงลำน้ำขนาดเล็กชื่อ “สมคิดรุ่งโรจน์” ซึ่งไม่ใช่เรือกำปั่นไฟ จะลากจูงเรืออื่นใด จำนวนเท่าใด และมีขนาดเท่าใดก็ตามเมื่อลากจูงเรือฟางในทางเรือเดินสายตะวันออก เพื่อผ่านหน้าท่าเรือคลองเตยของการท่าเรือแล้ว ย่อมปรับเข้ากับข้อกฎหมายในมาตรา ๕๘ เพียงมาตราเดียวหาได้ไม่โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติมาตรา ๕๗ อย่างชัดเจน

๕. ฝ่ายกฎหมายได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการเดินเรือสายตะวันออก หรือสายใหญ่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕๕ ว่า “เรือกำปั่นไฟทุกขนาด (นอกจากที่ไว้ในมาตรา ๕๘) และเรือกำปั่นใบทุก ๆ อย่างที่มีขนาดเกินกว่าห้าสิบตันต้องเดินในทางเรือเดินสายตะวันออก” ส่วนการเดินเรือสายตะวันตกได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕๗ ว่า “บรรดาเรือใบขนาดต่ำกว่าห้าสิบตันและเรือทุกอย่างนอกจากที่ได้กล่าวไว้ในมาตรา ๕๕ นั้น ต้องเดินในทางเรือเดินสายตะวันตก” และมาตรา ๕๘ ได้บัญญัติไว้ว่า “บรรดาเรือกำปั่นไฟที่จูงเรืออื่นที่มีขนาดต่ำกว่าสามสิบห้าตัน เกินกว่าลำหนึ่งขึ้นไป ต้องเดินในทางเรือเดินสายตะวันตก” จึงพิจารณาได้ว่าเรือใหญ่เดินสายตะวันออก เรือเล็กเดินสายตะวันตก กรณีเรือที่จูงเรืออื่นได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕๘ คือ ถ้าต่ำกว่า ๓๕ ตัน ต้องเดินสายตะวันตก แต่ถ้าเกินกว่า ๓๕ ตัน ก็ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕๕ คือ เดินในทางเดินเรือสายตะวันออก สำหรับมาตรา ๕๗ มุ่งเฉพาะเรือทั่วไปไม่เกี่ยวกับเรือลากจูง เพราะถ้าหมายถึงเรือที่จูงเรืออื่นด้วย ก็คงจะไม่บัญญัติมาตรา ๕๘ ไว้ จึงมีความเห็นว่า เรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” ขอบที่จะเดินในสายตะวันออกได้ และไม่เห็นด้วยกับความเห็นของกองนาร่อง

๖. กองนาร่องได้มีหนังสืออุทธรณ์ความเห็นของฝ่ายกฎหมาย โดยอ้างว่า ฝ่ายกฎหมายไม่ได้พิจารณาให้กว้างขวางถึงเรื่อง “ธรรมชาติแห่งสรรพสิ่ง” หรือ “Nature of thing” ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งคือคำว่า “เรือ” ตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือ สรุปได้ว่ากองนาร่องมีความเห็นว่า เรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” ไม่ใช่เรือประเภท “กำปั่น” จึงจักต้องนำบทบังคับในมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับสถานเดียวเพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายในมาตรา ๕๗ มุ่งที่จะบังคับเรือเดินทะเลขนาดเล็กเรือลำน้ำทุกประเภท ให้เดินสายตะวันตกทั้งหมด

๗. ฝ่ายกฎหมายได้มีความเห็นว่า คำว่า “เรือกำปั่นไฟ” ในมาตรา ๕๘ ย่อมหมายถึงเรือที่เดินด้วยเครื่องจักรกลเป็นสำคัญ และได้จำกัดว่าเรือกำปั่นไฟจะต้องเป็นเรือเดินทะเลเสมอไป จะเป็นเรือยนต์ลำน้ำก็ได้เช่นกัน นอกจากนี้เมื่อพิจารณามาตรา ๕๕ แล้วจะเห็นว่าเรือกำปั่นไฟจะเล็กหรือใหญ่ก็ตาม กฎหมายบังคับให้ต้องเดินสายตะวันออก จะยกเว้นไปเดินสายตะวันตกก็แต่เฉพาะเรือกำปั่นไฟที่จูงเรืออื่นที่มีขนาดต่ำกว่า ๓๕ ตันเท่านั้น หากไปจูงเรืออื่นที่มี

ขนาดเกินกว่า ๓๕ ตัน ก็จะต้องไปเดินสายตะวันออก จึงยืนยันความเห็นเดิมว่าเรือ “สมคิด รุ่งโรจน์” มีสิทธิเดินในทางเดินเรือสายตะวันออกได้

โดยเหตุที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ในกรมเจ้าท่ามีความเห็นไม่ตรงกันทำให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติ กรมเจ้าท่าจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ได้ข้อยุติว่า กรณีเช่นนี้เรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” จะต้องเดินเรือในเส้นทางเดินเรือสายตะวันออก หรือสายตะวันตก เพื่อให้เรือที่อยู่ในหลักเกณฑ์เช่นนี้ถือปฏิบัติโดยถูกต้องต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวพร้อมทั้งฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมเจ้าท่า) แล้ว ได้ความจากผู้แทนกรมเจ้าท่าว่า ปัญหาที่กรมเจ้าท่าหารือมาว่าเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” ซึ่งได้ลากจูงเรือลำเลียงบรรทุกกากน้ำตาล จำนวน ๖ ลำ ขนาดเกินกว่า ๓๕ ตัน โดยใช้ทางเดินเรือสายตะวันออก ปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ หรือไม่นั้น สืบเนื่องมาจากอุบัติเหตุซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ เวลาประมาณ ๖.๐๐ น. ระหว่างเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” กับเรือกำปั่นยนต์ของต่างประเทศชื่อ “พันดูเลีย” ซึ่งกลับลำในทางเดินเรือสายตะวันออก เป็นเหตุให้เรือลำเลียงบรรทุกกากน้ำตาลที่เรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” ลากจูงมา จำนวน ๓ ลำ พลิกคว่ำจมลง และเป็นเหตุให้เด็กหญิงอนงค์ สว่างวงศ์ ซึ่งอยู่ในเรือลำเลียงนั้นตกน้ำถึงแก่ความตาย ต่อมา พนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการได้ฟ้อง นาวาตรีกิตติศักดิ์ ธัมมรัคคิต เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดสมุทรปราการ โดยกล่าวหาว่า จำเลยเป็นเจ้าพนักงานนำร่อง ได้บังอาจทำการนำร่องเรือสินค้า “พันดูเลีย” ออกจากท่าเรือคลองเตยด้วยความประมาทปราศจากความระมัดระวัง เป็นเหตุให้เกิดพลี้น้ำไปจักรพัดเอาเรือลำเลียงที่เรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” ลากจูงมาพลิกคว่ำไป ๓ ลำ ได้รับความเสียหายและเป็นเหตุให้เด็กหญิงอนงค์ สว่างวงศ์ ตกน้ำถึงแก่ความตาย ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๑ และกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย จำเลยให้การปฏิเสธ และมีข้อต่อสู้ข้อหนึ่งว่า เหตุที่เกิดเรื่องนี้ขึ้นเป็นเพราะความประมาทของเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” เพราะเดินผิดทางเดินเรือ ศาลจังหวัดสมุทรปราการพิจารณาคดีแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์ และคดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) เห็นว่า ปัญหาที่กรมเจ้าท่าหารือมานี้สืบเนื่องมาจากอุบัติเหตุซึ่งเกิดขึ้นระหว่างเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” กับเรือ “พันดูเลีย” ดังกล่าวแล้วข้างต้น และปัญหาที่ว่าเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” ซึ่งเดินในทางเดินเรือสายตะวันออก ปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ หรือไม่นั้น ก็เป็นประเด็นที่จำเลยได้ยกขึ้นต่อสู้ว่าเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” เดินผิดทางเดินเรือ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเห็นว่าปัญหาที่กรมเจ้าท่าหารือมาเป็นเรื่องเดียวกันกับคดีที่พนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการ ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นาวาตรีกิตติศักดิ์ ธัมมรัคคิต นั้นเอง อีกทั้งปัญหาที่ว่าเรือ “สมคิดรุ่งโรจน์” ซึ่งเดินในทางเดินเรือสายตะวันออก ปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ หรือไม่ก็เป็นประเด็นเดียวกันกับข้อต่อสู้ของจำเลยในคดีนั้นด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ปัญหาที่กรมเจ้าท่าหารือมาจึงเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล คณะกรรมการ

กฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) จึงไม่อาจรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาได้ตามข้อ ๙ (๑)^๒ แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์
(นายอมร จันทสมบุรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๓๐

^๒ข้อ ๙ กรรมการร่างกฎหมายจะไม่พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องดังต่อไปนี้
(๑) เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล